

ความต้องการ ทักษะและกำลังคน ในอุตสาหกรรม อาหาร

มุมมองของผู้ผลิตแรงงาน

π

ผศ.ดร. เจริญ เจริญชัย
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

π

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

➢ มาตรา 7 ให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาด้าน
 วิชาชีพและเทคโนโลยี มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษ
 ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงที่เน้นการปฏิบัติ
 ฯลฯ

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. 2548

π

อุตสาหกรรมอาหาร ยุค 4.0

- หลายอุตสาหกรรม ยังคงใช้เทคโนโลยีเดิม
- นวัตกรรมเป็นด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีเดิม
- บางโรงงาน ขอมรับว่าเป็น 2.0

π

โอกาสของอุตสาหกรรมอาหาร

- แหล่งวัตถุดิบ
- เทคโนโลยี
- ตลาด
- แรงงาน?

ลักษณะงานในอุตสาหกรรมอาหาร

ครอบคลุมงานหลายด้าน

- › จัดซื้อจัดหา
- › ส่งเสริมการผลิตวัตถุดิบ
- › สายการผลิต
- › ควบคุม / ประกันคุณภาพ

- › วิจัยและพัฒนา
- › ซ่อมบำรุง
- › คลังสินค้า
- › บัญชี การเงิน บุคคลากร
ฝ่ายขาย การตลาด

π ระดับขั้นของแรงงาน

```

graph TD
    A[กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ] --> B[คุณวุฒิทางการศึกษา]
    A --> C[มาตรฐานอาชีพ]
    B --> B1[● คุณวุฒิทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน  
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน]
    B --> B2[● คุณวุฒิทางการศึกษาระดับอาชีวศึกษา  
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา]
    B --> B3[● คุณวุฒิทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา  
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา]
    C --> C1[■ มาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ  
สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน)]
    C --> C2[■ มาตรฐานฝีมือแรงงาน  
กระทรวงแรงงาน]
    C --> C3[■ กรอบสมรรถนะอาชีพด้านการท่องเที่ยว  
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา]
    C --> C4[■ มาตรฐานวิชาชีพขององค์กรวิชาชีพ หรือ  
มาตรฐานอาชีพของสถาบันวิชาการ]
  
```

กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

คุณวุฒิทางการศึกษา

- คุณวุฒิทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- คุณวุฒิทางการศึกษาระดับอาชีวศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
- คุณวุฒิทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

มาตรฐานอาชีพ

- มาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ
สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน)
- มาตรฐานฝีมือแรงงาน
กระทรวงแรงงาน
- กรอบสมรรถนะอาชีพด้านการท่องเที่ยว
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
- มาตรฐานวิชาชีพขององค์กรวิชาชีพ หรือ
มาตรฐานอาชีพของสถาบันวิชาการ

กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ มีรูปแบบดังต่อไปนี้

คุณวุฒิการศึกษา			กรอบคุณวุฒิ	มาตรฐานอาชีพ	
ขั้นพื้นฐาน	อาชีวศึกษา	อุดมศึกษา	แห่งชาติ	กรอบคุณวุฒิวิชาชีพ	มาตรฐานฝีมือแรงงาน
		ปริญญาเอก	ระดับ ๔	คุณวุฒิวิชาชีพขั้น ๔	
		ปริญญาโท	ระดับ ๓	คุณวุฒิวิชาชีพขั้น ๓	
	ปริญญาตรี (ทล.บ.)	ปริญญาตรี	ระดับ ๒	คุณวุฒิวิชาชีพขั้น ๒	
	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)	อนุปริญญา	ระดับ ๑	คุณวุฒิวิชาชีพขั้น ๑	ระดับ ๕ (นรข.๑)
			ระดับ ๑	คุณวุฒิวิชาชีพขั้น ๑	ระดับ ๔ (นรข.๒)
น.ปลาย + ทักษะอาชีพ	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)		ระดับ ๓	คุณวุฒิวิชาชีพขั้น ๓	ระดับ ๓ (นรข.๑)
น.ปลาย			ระดับ ๒	คุณวุฒิวิชาชีพขั้น ๒	ระดับ ๒
ม.ต้น			ระดับ ๑	คุณวุฒิวิชาชีพขั้น ๑	ระดับ ๑

กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560

π

ความต้องการบัณฑิตของอุตสาหกรรม

- > มีความรู้ทางวิชาการ > ทักษะด้านภาษา
- > มีความรู้ด้านระบบคุณภาพ ๗ล๗
- > สามารถคิด และตัดสินใจได้เอง ๗ล๗
- > มีทักษะการทำงาน
  - การทำงานร่วมกับผู้อื่น ความอดทน
  - การนำเสนอ

π

การผลิตบัณฑิตของสถาบันการศึกษา

- > เน้นเนื้อหาความรู้เชิงกว้าง
  - สามารถทำงานได้หลากหลายอุตสาหกรรม
- > ต้องเพิ่มเติมความรู้เฉพาะทางของแต่ละอุตสาหกรรม ในระหว่างทำงาน
- > เน้นงานวิจัย (วางแผนการทดลอง วิเคราะห์)

π

ภาคอุตสาหกรรมผู้ใช้นักศึกษา “บ่น”

- > ไม่มีความรู้ในงานเพียงพอ
- > ไม่มีทักษะในการทำงาน
- > ไม่มีความอดทน
- > ไม่สามารถตัดสินใจด้วยตัวเอง ขาดความเชื่อมั่น
- > ภาษาอังกฤษอ่อนมาก

π

ภาคการศึกษาพยายามปรับตัว

- > ระดับอาชีวศึกษา จัดการศึกษา ทวิภาคี
- > ระดับอุดมศึกษา จัด สหกิจศึกษา
- > มทร.ธัญบุรี TM-15 (summer + สหกิจ + 1 ภาค)
- > สถาบันเฉพาะทางจัดการเรียนประกอบการทำงาน (WIL) เช่น ปริญญาโทวศน วิทยาลัยการบัน โรงเรียนการเรือน วิทยาลัยดุสิตธานี

Work Integrated Learning: TM-15

15 credits Tailor-Made Program

π

π **ความเป็นมา**

บริษัทเบทาโกร
กลุ่มร้านอาหาร

- มีหลักสูตรสร้างพนักงาน
- มีความต้องการนักศึกษาฝึกงานระยะยาว
- รุ่นแรกทดลองกับหลักสูตร อดสาหกรรมงานอาหาร คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

π **ภาพรวม TM-15 รวม 10 เดือน**

- > ฝึกงานภาคฤดูร้อน 2 เดือน
- > สหกิจ 1 ภาคการศึกษา
- > ทำงาน 1 ภาคการศึกษา 15 หน่วยกิต บริษัทให้เกรด
- > (หรือเลือกบางส่วน)

π **ขั้นตอนดำเนินการ**

- > ประสานบริษัท
- > ทำเรื่องเสนอสภาวิชาการ และสภามหาวิทยาลัยทราบ/อนุมัติ
- > จัดสัมมนาอาจารย์ร่วมกับบริษัท
- > จัดพิธีลงนามความร่วมมือ

π **ทำความเข้าใจกับ นส.**

π **ประชุมกับบริษัทที่เข้าร่วม**

π **บริษัทสัมภาษณ์นักศึกษา**

π **15 หน่วยกิต**

- > ไม่มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร
- > เลือกจากวิชาที่ นศ. ลงทะเบียนในภาคการศึกษานั้นตามปกติ 5 วิชา หรือ 15 หน่วยกิต
- > ให้บริษัทจัดการเรียนรู้ตามคำอธิบายรายวิชา
- > ส่งเกรดให้คณะเมื่อจบภาคเรียน
- > วิชาเหล่านี้เปิดสอนตามปกติให้ นศ. อื่น

 π **เลือกวิชาตามแผนการเรียน**

ปีที่ 3/ภาคการศึกษาที่ 2

03-000-301	การเตรียมความพร้อมฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	1
03-312-312	วิศวกรรมการแปรรูปอาหาร	3
03-312-314	การจัดการสุขาภิบาลและความปลอดภัยอาหาร	3
03-312-315	หลักการวิเคราะห์อาหาร	3
03-312-316	การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร	3
03-312-317	สัมมนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร	1
รวม		14

 π **หรือทำปัญหาพิเศษที่บริษัท**

ปีที่ 4/ภาคการศึกษาที่ 1		หน่วยกิต
03-313-xxx	กลุ่มวิชาชีพเลือก	3
03-313-xxx	กลุ่มวิชาชีพเลือก	3
03-000-403	ปัญหาพิเศษจากสถานประกอบการ	3
หรือ		
03-134-401	ปัญหาพิเศษทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร	
รวม		9

 π **หลักคิด**

- > น.ศ. ไม่จำเป็นต้องเรียนเนื้อหาทุกเรื่องที่เราเคยเรียนมา
- > ความรู้ค้นหาก็ได้
- > ประสบการณ์จากการทำงานตรงเทียบกับเนื้อหาเรียน

 π **ปัญหาของสหกิจศึกษา และ WIL**

- > เป้าหมายคือ....
- > สิ่งที่เกิดขึ้นจริงคือ....
  - ไม่ได้เรียนรู้เชิงกว้าง
  - ทำงานประจำหน้าที่เดียว หรือไม่ได้ทำ (นศ. ชอบ)
  - ไม่มีการวางแผนการทดลอง ดำเนินการทดลองวิเคราะห์ผล (นศ. ชอบ)
  - เมื่อจบแล้ว บริษัทไม่ได้รับเข้าทำงาน

 π **สถานการณ์กำลังคนของอุตสาหกรรมอาหาร**

- > ขาดแคลนแรงงานที่มีความรู้และทักษะตามต้องการ
- > แรงงานระดับ 1 – 2 ต้องใช้คนงานต่างด้าว
  - ปัญหาแรงงานต่างด้าว
- > แรงงานระดับ 3 – 5 ที่ผลิตโดยสถาบันการศึกษามีคุณสมบัติ....
- > ผู้มีคุณวุฒิระดับ 7 – 8 บางแห่งมาจากบริษัทแม่

π

สถานการณ์ของสถาบันการศึกษา

- > ปริมาณนักเรียนน้อยลง
- > สถานศึกษามีจำนวนมากขึ้น
- > การแข่งขันสูง
- > นวัตกรรมทางการศึกษา
(วิชาการ / สนับสนุน) ขาด
ขวัญกำลังใจ

π

การพบกันระหว่างสองฝั่ง

- > พัฒนาการศึกษาร่วมกัน
- > ผลิตภัณฑ์ Tailor Made โดยมีสัญญาจ้าง
- > รับบัณฑิตเข้าทำงาน
- > ให้สถานศึกษาช่วยพัฒนาความรู้และทักษะของ
พนักงาน ปรับวุฒิหรือระดับคุณวุฒิ
—(ก่อนอื่นต้องพัฒนาอาจารย์ของสถาบัน)

π

อุตสาหกรรมอาหาร มุ่งสู่ 4.0

- > เพิ่มการวิจัยและพัฒนา
ของภาคอุตสาหกรรม
- > ลดการนำเข้าเทคโนโลยี
- > ใช้ทรัพยากรของ
สถาบันการศึกษา
- > ผลตอบแทนร่วมกัน

π

**กำลังคน
ภาคอุตสาหกรรมอาหาร
ยุค 4.0**